

Handläggare
Anders Hallberg
08-508 264 01**Till**
Exploateringsnämnden
2018-09-27

En utvecklad översiktsplanering – Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46). Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Håkan Falk
Förvaltningschef

Sammanfattning

Översiktsplaneringens uppdrag har varit att se hur översiktsplanering enligt plan- och bygglagen kan utvecklas för att underlätta efterföljande planering. Uppdraget har också inbegripit att utreda möjligheten att göra översiktsplanen bindande i vissa avseenden.

Utredningen föreslår att översiktsplanen även fortsättningsvis ska vara vägledande för efterföljande planering och prövning. Bedömningen är att nytta med att införa en bindande översiktsplan inte överväger det merarbete som genomförandet av en sådan reform medför. Exploateringskontoret delar denna uppfattning.

Vidare föreslår utredningen ett krav på att kommunen varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi för ökad kontinuitet i

Exploateringskontoret
Administrativa avdelningenFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 264 01
Växel 08-508 276 00
anders.hallberg@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

planeringen. Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Att kommunen varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi för ökad kontinuitet i planeringen har exploateringskontoret inget att invända emot så länge det inte krävs något särskilt samrådsförfarande eller miljöbedömning.

Kommunen ska redovisa hur översiktsplanen förhåller sig till den nationella strategi för fysisk planering, som regeringen ska få besluta om. Exploateringskontoret anser att det är svårt att ta ställning till denna fråga innan kontoret vet vad den nationella strategin för fysisk planering faktiskt innehåller.

Bakgrund

Översiktsplaneringens uppdrag har varit att se hur översiktsplanering enligt plan- och bygglagen kan utvecklas för att underlätta efterföljande planering och hur dialogen mellan staten och kommunen om fysisk planering i större omfattning ska kunna hanteras inom ramen för översiktsplaneringen. Uppdraget har också inbegripit att utreda möjligheten att göra översiktsplanen bindande i vissa avseenden och utreda hur redovisningen av planhandlingarna bör göras för att skapa förutsättningar för ökad förutsebarhet och en hållbar samhällsutveckling.

Utredningens syn på reformbehovet utgår från tre nyckelbegrepp – kontinuitet, god tillämpning och tydliga besked.

Översiktsplanens aktualitet har stor betydelse för att planen ska ge tillräckligt stöd för efterföljande planering. En förutsättning för att översiktsplaneringen ska bedrivas med kontinuitet är att det finns ett politiskt engagemang i översiktsplaneringen. För det behövs rutiner som säkerställer att planeringen diskuteras regelbundet.

Översiktsplanen ska göra det möjligt att överblicka den tänkta utvecklingen och ge stöd för efterföljande planering och prövning. För att plansystemet ska vara effektivt behöver det finnas en balans mellan de resurser som planering tar i anspråk och den nytta som uppnås genom planen. Kravet bör vara att kommunen i översiktsplanen klarlägger förutsättningarna för den efterföljande planeringen i sådan utsträckning att det i allt väsentligt står klart vad som kommer att krävas för den inriktning som planen anger ska kunna genomföras.

Översiktsplanen bör även i fortsättningen vara den arena där stat och kommun kommer överens om de stora dragen när det gäller hur mark- och vattenområden ska användas. Det medför att kraven på planens innehåll behöver vara ändamålsenligt utformade liksom kraven på länsstyrelsens yttranden i olika skeden.

Utredningen föreslår att översiktsplanen även fortsättningsvis ska vara vägledande för efterföljande planering och prövning. Bedömningen är att nytta med att införa en bindande översiktsplan inte överväger det merarbete som genomförandet av en sådan reform medför.

Vidare föreslår utredningen ett krav på att kommunen varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi för ökad kontinuitet i planeringen. Planeringsstrategin ska antas senast 15 månader efter ett ordinarie val. I en planeringsstrategi ska fullmäktige ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och till översiktsplanens aktualitet. En konsekvens av att översiktsplanen inte är aktuell bör därför vara att kommunen inte ska kunna tillämpa det s.k. standardförfarandet.

Dagens krav på översiktsplanen bör förtydligas anser utredningen, bland annat när det gäller vad som är planens syfte och vad den bör innehålla. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa områden eller verksamheter som angår flera kommuner eller är av regional betydelse. Det bör leda till ökad förutsebarhet om vad som kan föranleda ingripanden från länsstyrelsens sida när det gäller mellankommunal samordning. Boverket föreslås få i uppdrag att ta fram en vägledning för hur mellankommunala och regionala frågor bör hanteras i PBL.

Det nuvarande kravet när det gäller att det ska framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att ta hänsyn till relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling föreslås tas bort. Istället ska kommunen redovisa hur översiktsplanen förhåller sig till den nationella strategin för fysisk planering, som för närvarande övervägs inom Regeringskansliet.

Länsstyrelsens granskningsyttrande föreslås ska utformas som ett ”kvitto” från staten på kommunens översiktsplan. Av PBL bör därför framgå att granskningsyttrande enbart ska ange hur planförslaget förhåller sig till ingripandegrunderna.

Utredningen anser att länsstyrelsens nuvarande resurser inte är tillräckliga för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag inom PBL-området. Förslaget är därför att länsstyrelsernas samordnande länsarkitektfunktion stärks genom ökad kompetens och ytterligare ekonomiska resurser. Lantmäteriets uppdrag om nationellt tillhandahållande av detaljplaner ska även omfatta kommunernas översiktsplaner.

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Ärendets beredning

Exploateringsnämnden har fått ärendet på remiss för yttrande senast den 28 september 2018.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret anser att det är bra att utredningen kommit fram till att översiktsplanen inte bör vara bindande. I Stockholm krävs många gånger ett omfattande utredningsarbete under detaljplaneprocessen för att avgöra om marken är lämplig för bebyggelse. Om kommunen redan i översiktsplanen ska kunna garantera att området verkligen är lämpligt för det tänkta ändamålet, behöver kraven på utredning vara omfattande. En sådan ordning skulle enligt utredningens uppfattning leda till att kraven på underlag och utredning blir orimligt stora. Exploateringskontoret delar denna uppfattning.

Att kommunen varje mandatperiod ska anta en planeringsstrategi för ökad kontinuitet i planeringen har exploateringskontoret inget att invända emot så länge det inte krävs något särskilt samrådsförfarande eller miljöbedömning. Det är också bra att kommunen i planeringsstrategin kan besluta om att översiktsplanen delvis behöver revideras utan att översiktsplanens aktualitet som helhet påverkas. Att kommunen under samrådet endast behöver redovisa det planeringsunderlag som kommunen anser har betydelse för bedömningen av förslaget anser exploateringskontoret är bra.

Boverkets ÖP-modell har varit en utgångspunkt i utredningens förslag till vad översiktsplanen bör innehålla. Sex övergripande kategorier för indelning av mark- och vattenanvändningen föreslås ska redovisas genom en markanvändningskarta. Exploateringskontoret ställer sig tveksam till denna kategorisering och menar istället att kartans innehåll bör utgå från lokala förutsättningar.

Dagens krav på att kommunen ska redovisa hur kommunen

avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen tas bort. Kommunen ska i stället redovisa hur översiktsplanen förhåller sig till den nationella strategi för fysisk planering, som regeringen ska få besluta om. Exploateringskontoret har svårt att ta ställning till denna fråga innan kontoret vet vad den nationella strategin för fysisk planering faktiskt innehåller.

I övrigt hänvisar exploateringskontoret till stadsbyggnadskontorets remissvar.

Slut

Bilagor

1. https://www.regeringen.se/49c739/contentassets/e5dd9fb86fab469ea989fca1643e0c8c/sou_2018_46_op_del-1_webb.pdf